

Yleisten asioiden neuvosto 30.5.2023; Neuvostoraportti

Kokous

Yleisten asioiden neuvosto 30.5.2023

Neuvosto aloitti kesäkuun Eurooppa-neuvoston (29.-30.6.) valmistelut keskustelemalla Eurooppa-neuvoston esityslistaluonnoksesta. Eurooppa-neuvoston aiheita ovat Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan, talouskysymykset, turvallisuus ja puolustus sekä ulkosuhteet (ml. Kiina ja tuleva EU–CELAC-huippukokous). Muut asiat -asiakohdassa Eurooppa-neuvosto saa tietoja edistyksestä muuttoliikettä koskevien päätelmien täytäntöönpanossa sekä etenemisestä strategisen ohjelman 2024–2029 valmisteluprosessissa. Esityslistaa pidettiin laajasti hyvänä. Tuen jatkamista ja vahvistamista Ukrainalle korostettiin. Talouden osalta esille nousivat etenkin tuleva tiedonanto taloudellisesta turvallisuudesta sekä sisämarkkinoiden ja kilpailukyvyn vahvistamistoimet. Monet toivoivat perusteellisempaa keskustelua muuttoliikkeestä.

Unionin arvot Unkarissa: Neuvostossa käytiin SEU 7 (1) artiklan mukainen Unkaria koskeva kuuleminen. Puheenvuoroja ja kysymyksiä Unkarille esitti 13 jäsenvaltiota. Esille nousi mm. oikeuslaitoksen riippumattomuutta, EUT:n ja EIT:n tuomioiden täytäntöönpanoa, akateemista vapautta, median vapautta ja mediapluralismia, korruption torjuntaa ja eturistiriitoja, vähemmistöjen (erityisesti LGTBIQ ja maahanmuuttajien) oikeuksia sekä poikkeustilaa ja lainvalmistelun avoimuutta koskevia kysymyksiä. Sisällöllisiä johtopäätöksiä ei tehty. Neuvosto jatkaa asian käsittelyä.

Oikeusvaltioperiaate Puolassa: Neuvostossa käytiin SEU artikla 7(1) mukainen Puolaa koskeva kuuleminen. Puheenvuoroja ja kysymyksiä Puolalle esitti 10 jäsenvaltiota. Esille nousivat mm. EU-oikeuden etusija ja Puolan perustuslakituomioistuimen ratkaisut sekä tuomareiden kurinpitojaostoa ja kansallista tuomarineuvostoa koskevat kysymykset. Sisällöllisiä johtopäätöksiä ei tehty. Neuvosto jatkaa asian käsittelyä.

Muissa asioissa esille nostettiin lyhyesti EU:n vaalisäädöksen uudelleentarkastelu Ranskan pyynnöstä sekä Valko-Venäjän tilanne Puolan pyynnöstä.

Suomea edusti kokouksessa eurooppaministeri Tytti Tuppurainen.

A-kohtien hyväksyminen

A-kohdat hyväksyttiin asiakirjojen 9633/23 ja 9631/23 (+ADD 1) mukaisesti.

Kesäkuun Eurooppa-neuvoston (29.–30.6.) valmistelu

Puheenjohtaja esitteli Eurooppa-neuvoston annotoidun asialistan. Eurooppa-neuvoston aiheita ovat Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan, talouskysymykset, turvallisuus ja puolustus sekä ulkosuhteet (ml. Kiina ja tuleva EU–CELAC-huippukokous). Muut asiat -asiakohdassa Eurooppa-neuvosto saa tietoja edistyksestä muuttoliikettä koskevien päätelmien täytäntöönpanossa sekä etenemisestä strategisen ohjelman 2024–2029 valmisteluprosessissa.

Komissio (varapuheenjohtaja Šefčovič) totesi toivovansa Eurooppa-neuvostolta selkeitä tehtävänäntöjä komission mandaatin loppukaudelle. Työtä Ukrainan tukemiseksi on tehostettava edelleen. Komission suullinen päivitys Ukrainan, Moldovan ja Georgian EU-lähentymisestä esitellään 21.6. Coreperissa. On tärkeää hyväksyä 11. pakotepaketti mahdollisimman pian. Komissio korosti talouden, turvallisuuden ja resilienssin yhteyttä. Taloudellisesta turvallisuudesta annetaan 20.6. tiedonanto, ja työstä kilpailukyvyyn vahvistamiseksi raportoidaan Eurooppa-neuvostolle. Komissio on antanut useita lainsäädäntöesityksiä (ml. kriittisiä raaka-aineita, nettonollateollisuutta, tekoälyä ja dataa koskevat esitykset), joissa olisi tärkeää edetä. Myös Euroopan puolustusteollisuuden tuotantokapasiteetin vahvistamista koskevan asetusehdotuksen (ASAP) käsittelyssä tulisi edetä nopeasti. Ulkosuhteiden osalta komissio nosti esille 7.6. julkaistavan CELAC-toimintasuunnitelman. Komission puheenjohtaja von der Leyen informoi Eurooppa-neuvostoa etenemisestä muuttoliikettä koskevassa työssä helmikuun ja maaliskuun Eurooppa-neuvostoissa sovitun pohjalta.

Käytiin lähes täysi pöytäkierrros.

Ukraina

Laaja tuki Ukrainan tärkeydelle esityslistan kärjessä. EU:n tulee jatkaa ja lisätä tukeaan Ukrainalle, mukaan lukien sotilaallinen tuki. Esille nostettiin myös pidemmän aikavälin tuki (jälleenrakennus, yhteiskunnan toipuminen) sekä maan EU-jäsenyysprosessi. Venäjän vastuuvuolllisuuden varmistamista pidettiin tärkeänä. 11. pakotepaketista toivottiin yhteisymmärrystä mahdollisimman pian.

Talous

Eurooppa-neuvoston keskustelua EU:n taloussääntöjen uudistamisesta sekä monivuotisen rahoituskehiksen (MFF) välitarkastelusta pidettiin ennenaikaisena. Toisaalta todettiin MFF-välitarkastelun yhteys Ukrainan tukemiseen.

Kilpailukyvyyn osalta odotetaan komission lupaamaa edistymisraporttia. Esille nostettiin tarve tehostaa toimia kilpailukyvyyn ja sisämarkkinoiden vahvistamiseksi, esimerkiksi vuotuisen raportin ja tuloskorttien avulla. Olemassa olevien EU-varojen joustavaa käyttöä korostettiin. Strategisten riippuvuuksien vähentämistä ja taloudellista turvallisuutta koskevaa keskustelua pidettiin tärkeänä.

Turvallisuus ja puolustus

Monet jäsenvaltiot korostivat eurooppalaisen puolustusteollisuuden vahvistamisen tärkeyttä. Esille nostettiin myös EU–Nato-yhteistyö sekä yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan siviililottuvuus.

Ulkosuhteet

Jäsenvaltiot jakoivat laajasti tarpeen käydä Kiinasta strateginen keskustelu. EU–CELAC-huippukokous nostettiin esille monissa puheenvuoroissa tärkeänä kolmasmaakokouksena. Esille nostettiin myös Tunisian tilanne sekä Turkin presidentinvaalit ja Kyproksen sovintoprosessin näkymät.

Muuttoliike

Useat jäsenvaltiot toivoivat muuttoliikkeestä perusteellisempaa keskustelua Eurooppa-neuvostossa. Toisaalta toivottiin keskittymistä muuttoliikepaktin edistämiseen oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa.

Suomi totesi Ukrainan pysyvän Eurooppa-neuvoston esityslistan kärjessä. EU:n tukea Ukrainalle tulee jatkaa ja lisätä, ml. sotilaallinen tuki Euroopan rauhanrahaston kautta. 11. pakotepaketista tulee saa-

vuttaa yhteisymmärrys mahdollisimman pian. Toimia pakotteiden kiertämisen estämiseksi tulee tehostaa. Kumppanuuksien vahvistaminen on tärkeää. Eurooppa-neuvoston tulisi antaa lisäpontta työlle EU:n sisämarkkinoiden ja pitkän aikavälin kilpailukyvyn vahvistamiseksi, ml. siirtymä kohti kierto- ja biotaloutta. Keskustelu taloudellisesta turvallisuudesta on tärkeää. Talouteen ja etenkin uusiin teknologioihin kytkeytyy kasvavassa määrin erilaisia turvallisuushuolia. Näihin uhkiin tulee varautua ja EU:n resilienssiä vahvistaa. Asiaa on tarkasteltava kokonaisvaltaisesti ja pidemmällä aikavälillä sen sijaan, että keskityttäisiin vain akuutteihin, reaktiivisiin toimiin. Riskit on tunnistettava ja analysoitava huolellisesti. Mahdollisten vastausten on oltava myös WTO-yhteensopivia. Yhteistyö samat arvot jakavien kumppaneiden kanssa on tärkeää. EU:n on pysyttävä yhtenäisenä ja vahvistettava mahdollisuuksiaan vaikuttaa Kiinaan. Haitallisia riippuvuuksia on vähennettävä. MFF-välitarkastelu tulisi pitää mahdollisimman kevyenä. Olennaista on taata ennakoitavissa oleva tuki Ukrainalle niin pitkäksi aikaa kuin tarvitaan. Suomi ei näe tarvetta uudelle suvereniteettirahastolle. Lisärahoitusta ei tarvita, vaan on hyödynnettävä tehokkaasti olemassa olevia EU-varoja. On hyvä, että turvallisuus ja puolustus on esillä Eurooppa-neuvostossa. EU:n puolustusyhteistyötä ja puolustusteollista pohjaa tulee vahvistaa sekä Ukrainan tukemiseksi että oman turvallisuutemme edistämiseksi. Vahva ja hyvin toimiva EU vahvistaa myös Natoa ja transatlanttista yhteistyötä.

Unionin arvot Unkarissa: SEU 7 artiklan 1 kohdan mukainen perusteltu ehdotus

Puheenjohtaja totesi, että neuvosto kuulee Unkaria SEU 7 artiklan mukaisessa menettelyssä, joka perustuu Euroopan parlamentin vuonna 2018 tekemään perusteltuun ehdotukseen. Kyseessä on kuudes Unkaria koskeva kuuleminen. Puheenjohtaja viittasi kuulemisessa noudatettaviin modaliteetteihin (10641/2/19 REV 2) ja totesi kuulemisen kattavan koko parlamentin perustellun ehdotuksen alan.

Unkari kertoi oman näkemyksensä tilanteesta.

Komissio (varapuheenjohtaja Jourova) kävi läpi lyhyesti viimeisintä tilannetta. Unkari ja komissio ovat tehneet tiivistä yhteistyötä oikeuslaitoksen riippumattomuutta, korruption torjuntaa ja intressiristiriitoja koskevissa kysymyksissä. Edistystä on saavutettu, mutta työtä tarvitaan vielä. Huolia liittyy edelleen myös muun muassa vaalijärjestelmän toimintaan, mediavapauteen, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksiin, tasavertaiseen kohteluun yksityisyyden suojan ja tietosuojan alalla sekä poikkeustilaa koskevien valtuuksien käyttöön. Komissio on valmis jatkamaan yhteistyötä Unkarin kanssa ongelmien ratkaisemiseksi.

Puheenvuoroja ja kysymyksiä esitti 13 jäsenmaata. Esille nostettiin muun muassa oikeuslaitoksen riippumattomuuteen, EU:n tuomioistuimen (EUT) ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) tuomioiden täytäntöönpanoon, sananvapauteen ja opettajien oikeuksiin, median vapauteen ja mediapluralismiin, korruption torjuntaan ja eturistiriitoihin, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen ja turvapaikanhakijoiden oikeuksiin sekä poikkeustilaan ja lainvalmistelun avoimuuteen liittyviä kysymyksiä.

Suomi kiitti puheenjohtajaa kuulemisen järjestämisestä sekä komissiota ja Unkaria tilannepäivityksistä. Unkarin sitoutuminen vastaamaan huoliin ehdollisuusmenettelyn ja elpymissuunnitelman puitteissa on tervetullutta. On tärkeää, että asetetut virstanpylväät ja tavoitteet täytetään kiireellisesti. Kun uudistukset on pantu tehokkaasti täytäntöön, niillä voidaan vastata myös osaan Euroopan parlamentin perustellussa ehdotuksessa esille nostetuista huolista. Suomi kannusti Unkaria jatkamaan yhteistyötä komission kanssa jäljellä oleviin huoliin vastaamiseksi. Suomi esitti poikkeustilaa ja lainsäädäntömenettelyn laatua koskevan kysymyksen kiinnittäen huomiota siihen, että jotkut poikkeustilan nojalla toteutetut toimet ovat herättäneet huolia myös sisämarkkinoiden toiminnan näkökulmasta.

Unkari nosti loppupuheenvuorossaan esille tarpeen saattaa SEU 7 artiklan menettely päätökseen.

Puheenjohtaja kiitti Unkaria ja komissiota annetuista selvityksistä ja jäsenvaltioita kysymyksistä. Puheenjohtaja veti keskustelun yhteen toteamalla, että neuvosto kuuli Unkaria SEU 7 artiklan mukaisessa menettelyssä ja että neuvosto jatkaa asian käsittelyä.

Oikeusvaltioperiaate Puolassa: SEU 7 artiklan 1 kohdan mukainen perusteltu ehdotus

Puheenjohtaja totesi, että neuvosto kuulee Puolaa SEU 7 artiklan mukaisessa menettelyssä, joka perustuu komission vuonna 2017 tekemään perusteltuun ehdotukseen. Kyseessä on kuudes Puolaa koskeva kuuleminen. Puheenjohtaja viittasi kuulemisessa noudatettaviin modaliteetteihin (10641/2/19 REV 2) ja totesi kuulemisen kattavan koko komission perustellun ehdotuksen alan.

Komissio (komissaari Reynders) kävi lyhyesti läpi viimeisintä tilannetta. Komission mukaan Puolassa on nähty joitakin positiivisia kehityskulkuja. Edelleen on kuitenkin vakavia huolia koskien muun muassa tuomareiden kurinpitojaostoa, kansallista tuomarineuvostoa, Puolan perustuslakituomioistuimen riippumattomuutta sekä EU-oikeuden etusijaa ja yhdenmukaista soveltamista. Komissio on valmis jatkamaan vuoropuhelua Puolan kanssa jäljellä olevien huolien ratkaisemiseksi.

Puola kertoi oman näkemyksensä tilanteesta.

Puheenvuoroja ja kysymyksiä Puolalle esitti 10 jäsenvaltiota. Esille nostettiin muun muassa EU-oikeuden etusijaa ja Puolan perustuslakituomioistuimen ratkaisuja sekä kurinpitojaostoa ja kansallista tuomarineuvostoa koskevia kysymyksiä.

Suomi kiitti puheenjohtajaa kuulemisen järjestämisestä sekä komissiota ja Puolaa tilannepäivityksistä. Yhtenäisyys, solidaarisuus ja yhteiset arvot ovat EU:n keskeisiä vahvuuksia Venäjän hyökkäyssotaan vastattaessa. Hyökkäyssota on korostanut tarvetta suojella oikeusvaltioperiaatetta. Puolalla on keskeinen rooli hyökkäyssotaan ja sen vaikutuksiin vastaamisessa. On kaikkien intressissä löytää rakentavia tapoja edetä Puolan oikeusvaltiohuolien ratkaisemisessa. Puolan elpymissuunnitelmassa sovitujen askelmerkkien täyttäminen on tärkeää myös sisämarkkinoiden toiminnan näkökulmasta. EUT:n ja EIT:n tuomiot on huomioitava Puolan oikeuslaitoksen uudistuksissa. Suomi esitti kysymyksen koskien kansalaisten ja yritysten luottamusta oikeuslaitoksen riippumattomuuteen Puolassa.

Puola vastasi jäsenvaltioiden sille esittämiin kysymyksiin.

Komissio (varapuheenjohtaja Jourova) kiitti neuvostoa käydystä keskustelusta. Komissio toivoo, että dialogin avulla voidaan ratkaista vielä avoinna olevat kysymykset. Komissio on valmis auttamaan Puolaa ratkaisujen löytämisessä.

Puola nosti loppupuheenvuorossaan esille tarpeen saattaa SEU 7 artiklan menettely päätökseen.

Puheenjohtaja kiitti komissiota, Puolaa ja muita jäsenvaltioita käydystä keskustelusta, esitetyistä kysymyksistä ja annetuista vastauksista. Puheenjohtaja veti asiakohdan yhteen toteamalla, että neuvosto kuuli Puolaa SEU 7 artiklan mukaisessa menettelyssä ja että neuvosto jatkaa asian käsittelyä.

Muut asiat

a) EU:n vaalisäädöksen uudelleentarkastelu (Ranskan tiedotusasia)

Ranska korosti tarvetta edetä ripeästi EU:n vaalisäädöksen uudistamisessa ja totesi tukevansa Euroopan parlamentin ehdottamia ylikansallisia listoja. Saksa tuki Ranskan näkemyksiä.

Portugali piti valitettavana, että seuraavat Euroopan parlamentin vaalit (6.–9.6.2024) osuvat Portugalissa yleiseen loma-ajankohtaan. Se katsoi, että vaaliajanjaksoa koskevaa päätöksentekomenettelyä tulisi jatkossa tarkastella.

b) Valko-Venäjän tilanne (Puolan tiedotusasia)

Puola selosti lyhyesti ajankohtaista tilannetta Valko-Venäjää koskien.

Suomen edustajat
Ministeri Tytti Tuppurainen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
9630/1/23

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite